

413.
Dobl. do dubl. do 19 04 9

I.
PRZEŁOŻENIE
DWOROWI ROSSYISKIE

Racyi utrzymujących Nayiasniejszego
KROLEWICZA JMci KAROLA
przy Xięstwie Kurlandyi.

1762



Rzecz niewątpliwa, że Xięstwa Kurlandyi y Semigallyi są *Feudum* Rzeczypospolitey do niej szczególnie, y do Imci Krola należące, a z Rosyją inney niemające konnexyi, tylko sąsiedztwo, które zawsze ściśła utwierdzała przyjaźń.

Roku 1736. gdy toż *Feudum* przez podeszły wiek y słabość zdrowia Xiążęcia Ferdynanda Kadera było bliskie wakanfu, Rzeczpospolita pozwoliła przez Konstytucyą Krolowi IMci w przypadku śmierci tegoż Xiążęcia, oddać też Xięstwo innemu, z kondycyą *sine qua non*, żeby nowo inwestywowany opłacił wszystkie długi tegoż *Feudum*.

Wiadomo każdemu że Nayiasniejszy Pan szczególnie przez wzgląd na interessowanie się S. P. Imperatorowy Ieymci Anny konferował też Xięstwa Kurlandyi y Semigallyi Roku 1739. Ernestowi Bironowi, ztą jednak kondycyą *sine qua non*, że tenże oswobodzi toż Xięstwo ze wszystkich długow.

Lecz Biron nietylko nie wypełnił tego obowiązku, statecznie obowiązany służbą Rossyiską, nieodebrałszy ani holdu, ani przysięgi od Kurlandczykow, zamiast zniesienia długow partykularnych, długi publiczne od Państwa Rossyiskiego ściągnął, y zaciągnął na *Feudum* Rzeczypospolitey, iak był od tegoż Dworu obwiniony, że na własny w Kurlandyi pożytek obrocil pieniądze skarbu Monarchyi Rossyiskiey.

Przeto obowiązek Inwestytury nie będąc wykonany, wzięcie oneyże w swym skutku upada, iak gdyby nigdy nie nastąpiło.

Ale I. K. Mość dla oświadczenia statecznych dla sławą pamięci Imperatorowy Imci Anny względow, dał czas przeznaczonemu Wazallowi do wypełnienia nadmienionego obowiązku, tym bardzley że Roku 1740. śmierć Imperatorowy Imci Anny uczyniła Birona współregentem Państwa Rossyiskiego z Xiężną Ieymcią Brunswicką.

Przez Rewolucyą przypadłą nakoncu przerzeczonego Roku, gdy rządy Rosyi dostały się zupełnie samey Xiężnie Brunswickiey, y Xięciu Imci Mężowi, a Biron z Synami został aresztowany, y odesłany na Syberyą, stał się nieposobnym do zadość uczynienia obowiązkow Inwestytury, y do rządzenia Kurlandją. Tak dalece, że Dwor Rossyiski mając to *Feudum* Rzpltey zawakuiące, uczynił przez swych Ministrow insynuacyą Krolowi Imci, aby na nie inwestyował Xiążęcia

A



ad 9716 Indes

Xiążęcia Imci Brunswickiego, y do odjęcia wszelkiej nadziei powrotu Bironow, tenże Dwor deklarował Oyca wynowaycą przez Manifest w Kurlandyi publikowany, który Go zczi y sławy wyzuwał.

Regencya Kurlandzka, która dotąd trzymała rządy pod Imieniem Birona, i Karla oneż, y wymazać go kazała z Modlitw publicznych. Krol Jmc zaś niechcąc zostawiać tychże Xięstw bez rządów, rozkazał Regencyi iako Pan własny, aby oneż obięła, y sprawiała pod Jego Imieniem.

Wtenczas właśnie kiedy Dwor Rossyjski nalegał na Krola Imci za Xiążciem Ludwikiem de Brunswick, druga rewolucya nastąpiła w Moskwie, która Imperatorową Elżbietę na Tronie, a Familią Brunswicką w Syberyi osadziła.

Zdawało się, że ta Rewolucya miała przyspieszyć powrót Bironow, y wtey nadziei Dwor Polski powtarzał pokilkakrotne Instancye swoje za niemi do Dworu Rossyjskiego, prosząc, aby ieżeli Oyciec wynowayca, przynajmniej Synowie wypuszczeni byli, ale nato wszystko przez 17. Lat odpowiadano, że to być niemoże, y że racye Status niedozwalaia ani Oyca, ani Synow z niewoli wyjścia. Tę rezolucyą Dwor Rossyjski oświadczał, y przez Ministrow swoich w Autentycznych y publicznych deklaracyach, Kurlandczykowie zaś przykrzyli się bez przestannie Nayiaśnieyszemu Panu, żeby ich zostawić pod formą rządu, która Im od Rzepltey pozwolona była, ale Krol Jmc chciał pierwey, niżby przyszło do nowey Inwestytury widzieć też Xięstwo uwolnione od sequestru, którego dogadzając mocnym usiłowaniom Dworu Rossyjskiego, pozwolić musiał na części Intrat z dobr Xiążęcych, ato na wypłacenie summ iakowychści, których Dwor Rossyjski od Birona pretendował, iakoby wziętych przez niego w skarbie Rossyjskim y do Kurlandyi przeniesionych, wczasie dość krótkim, bo tylko w Roku.

Nayiaśnieyszzy Krolewic Jmc Karol Xiąże teraznieyszzy Kurlandzki, będąc na ow czas w Petersburgu, wszczegulney intencji, iako wiadomo, aby swą prezentował attencyą Nayiaśnieyszzy S. P. Imperatorowy Elżbiecie, tyle pozyskał łaski y przychylności tej Monarchini, że sama przez przyiaźń dla niego instancyowała do Krola Imci Oyca Jego, aby mu oddał wakuiące Xięstwo Kurlandzkie.

Krol Jmc, który dotąd przez wrodzoną swą delikatność zatykał uszy na prozby Ministrow y tylu Senatorow przychilnych sobie aby osadził ktorego z Nayiaśnieyszych Synow swoich na tymże Xięstwie Prawem do dyspozycyi Jego oddanym, sklonił się naostatek do łaskawego żądania Imperatorowy Jeymci, dla ktorey nie miał bez tego nic do odmowienia, ztą iednak przezornością, którą przez Memoryaly Ministrow swoich oświadczyć zalecił, że to rozporządzenie, do ktorego żadnego dotąd nieuczynił był kroku, gdy nastąpi, y gdy Krolewic Syn Jego inwestyowany będzie na też Xięstwo, już na ten czas do utrzymania onegoż powaga, y honor J. K. Mci, y Korony Jego interessowany będzie, a zatym żądał I. K. Mość być upewnionym, że

że z Sequestru Dobra wypuszczone będą, y że już Rosyi niezostanie, racyi do uwolnienia Bironow. Iakoż mocne nastąpiło przyrzeczenie że Sequestr podniesiony będzie, co się y stało, że wszelkie do Kurlandyi pretenzje zniesione będą solennym oświadczeniem Imperatorowy Ieymci, y że Bironowie *per rationes Status* uwolnieni nigdy być niemogą. Na fundamencie tedy takowego upewnienia potwierdzonego skryptami publicznymi, mianowicie deklaracją solemną uczynioną przez Imci P. Grossa z rozkazu Dworu swego, Krolowi Imci, y Rzepltey Nayiasnieny: Pan przez wzgląd y wdzięczność interpozycyi Imperatorowy Ieymci za Krolewiczem Karolem, Synem swoim, przychylając się oraz do podobney prozby Kurlandczykow, tudzież Ministrów y Senatorów Krolestwa swego, złożył Radę Senatu, gdzie nietylko większa Liczba głosów, ale wszystkie prawie, wyjąwszy dwa, czyli trzy tymmniey spodziewane im więcej Łaskami Krolewskimi obdarzonych Osób, skonkludowały in Resultato, że Inwestytura Birona z racyi niewypelnionej kondycyi była nieważna, y że Krol Imc mając moc przez Konstytucyą 1736. Sobie pozwoloną dysponowania Xięstwem Kurlandzkim dla kogo innego, nie mógł sprawiedliwie przywrócić utrzymując dawną formę rządu w Kurlandyi, iako inwestywawszy na toż Xięstwo Nayiasnieny: Krolewica Imci Karola, co y uczynił Nayiasnieny: Pan Roku 1759. Lecz gdy tylko Niebieskie wyroki skończyły życie y panowanie Imperatorowy Jey Mci, tak zaraz Car niebofszyk Piotr III. Jey Sukcesor, nieuważając na wszystkie obowiązki sobie świadczonej Łaski swej Predecessorki, ogłosił się, że chce mocą zaiachac to *Feudum* Rzepltey, y w nim osadzić Xiążęcia Jerzego Stryia swego powziętey prywatney Renuncyacyi od Birona z wygnania dla tego spowodzonego. Iakoby ten nie mając sam żadnego Prawa, mógł go drugiemu ustępować, a choćby go y miał, czy mógłżeby będąc Wazallem ustępować komu mu się podobna Possessyi *Feudi* bez zezwolenia własnego Pana? Przez ten sam postępek gdyby nawet miał iakie Prawo, utraciłby go według wszelkiego Sądu. Nastąpiona Rewolucya w Moskwie ukrocila panowania tegoż Czara, a bliska porym śmierć jego zakończyła wszystkie Proiekta same tylko okrucieństwo w sobie zamykające.

Gdy więc szczęśliwie przeyszły Rządy Państw Rosyjskich wręce wielkiej y przezornej Monarchini, ktorey doskonałość y sprawiedliwość słyne od dawnego czasu, można się było spodziewać, że po tylu burzach spokoyna nakoniec dla teyże Prowincyi Rzepltey nastąpi chwila, y że złączona z swoim Krolestwem cieszyć się będzie miłym pokojem ubezpieczonym tylo Traktatami, ktore Polskę z Rosyją wieczną spoiaią przyjaźnią. Aliści Memoryał wydany w Mittawie przez Konfylliarza *Status Russici de Simolin*, w którym z Rozkazu Nayiasnieny; Imperatorowy oświadcza, że Ona Protekcyą swoją Birona chce wspierać, nowe znowu wtymże *Feudum* Rzeczypospolitey zamieszanie, y nową trwogę sprawuje.

Nayiasnieny Pan niemoże nigdy być u siebie przekonanym,

żeby tak wielka Monarchina y tak wielo sprawiedliwości y wspaniałości ozdobiona sentymentami chciała bez racy nadweręzać przymierza trwające między Iey Państwem, y Polską, y dysponować przez gwałt cudzą własnością, do ktorey wszyscy Iey Antecessorowie zeznali, że żadnego nie mieli Prawa, ile że ta Prowincya Polska rownie iak drugie szczegulnie w władzy Krola Imci, y Rzpltey zostaie. Wnosi raczey sobie I. K. Mość największym podobieństwa fundamencie ztey deklaracyi wspomnionego Konfilyarza, że Nayiaśniej: Imperatorowa iako Pani pełna dobroci, chce świadczyć Łaski swoje Bironowi, ale nie do Kurlandii, mając tyle innych sposobow uszczęśliwienia onegoz.

J. K. Mość y Rzeczpospolita Polska nic złego Bironowi nieuczynili, była by tedy rzecz arcyprzykra gdyby w nadgodę tego uciemżenia ktore w Roslyi poniosł wyciągano od Nayiaśniejszego Pana takiey offiary, ktoraby naybardziej razila serce Iego Oyco-wskie, tudzież ublizala honorowi, powadzę, y Prawom Korony Jego.

Byłoby to czynić krzywdę wielkim sentymentem Nayiaśniej: Imperatorowy, ktore każdy uznaje, gdyby się obawiać od niey takiego postępku, zgruntu przewracającego wszystko to, co uczynila wtey mierze słodkiey zawsze dla Nayiaśniejszego Pana pamięci Imperatorowa Elzbieta, a sławna przez pokrewieństwo y łaski, terazniejszey Imperatorowy Ieynci Antecessorka.

Przyiazń y przymierze z tą sąsiedzką Potencją, Iey sprawiedliwość y słuszność interessu niedozwalają tey się spodziewać rezolucyi, y owszem dla tego tylko szczegulnie ninieysze podaie się przelożenie, żeby zabezpieć opaczny Informacyom, y wszystkim, ktore nawet z nienawiści niektorych Polakow mogłyby pochodzić, insynuacye, do Nayiaśniejszey Imperatorowy Ieymci, w ktorey wspaniałości y Sąsiedzkiej od tak dawnego czasu między Polską y Roslyą szczęśliwie trwającej harmonyi wszelka poklada się ufność.

Dan w Warszawie die 19. Augusti 1762.

